

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์ของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1) เพราะการพัฒนาประเทศให้เป็นไปได้อย่างดีนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพซึ่งคุณสมบัติของทรัพยากรมนุษย์ในยุคสังคมปัจจุบัน ก็ต้องเป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียนและรักการค้นคว้าเป็นบุคคลที่มีความรู้รอบด้าน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นบุคคลที่มีทักษะกระบวนการ ทั้งการคิด การดำเนินชีวิต ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค โดยเฉพาะ มีค่านิยมในการเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค เป็นผู้ที่เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามให้กับสังคม (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 4)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในปัจจุบัน และกำหนดให้มีหลักสูตรศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองของชาติ

การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และเปิดโอกาสให้สถานศึกษา จัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน แต่ละกลุ่มเป้าหมาย (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 2) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 ที่ระบุไว้ว่า “ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ สิ่งที่สำคัญที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดคือ ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนร่วมมือกัน พิจารณา จัดให้มีการให้การศึกษาในส่วนที่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นนั่นเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ คู่คุณธรรม มีความรู้ ความเข้าใจ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม เน้นการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนหลักสูตร ท้องถิ่น กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข” ดังนั้นในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ส่วนที่เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนนั้น หน้าที่ใหม่ของสถานศึกษานับแต่เดินี้ไป เรื่องหลักสูตรท้องถิ่น เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้มีทั้งหลักสูตรส่วนกลาง และหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (สวัสด์ อินแถลง, 2544) เพราะหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอนนั้น เท่าที่ผ่านมหลักสูตรส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาสาระความรู้ระดับชาติและ สากล จนแทบไม่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน จนทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จัก ชุมชน ไม่รู้ว่าความเป็นไทยคืออะไร ท้องถิ่นของตนมีความเป็นมาอย่างไร มีทรัพยากรอะไรบ้าง และยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถเพียงพอในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้วย สำหรับกระบวนการเรียนการสอน ยังเน้นความจำมากกว่าการฝึกฝนที่จะให้เกิดทักษะหรือการศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วย ตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 10) และเพื่อให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศเรื่อง กำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลาง ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งรู้จักกันในชื่อสาระการเรียนรู้ 70:30 ซึ่งหมายถึง กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำสาระการเรียนรู้แกนกลางให้ร้อยละ 70 เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ เติบเคียงกับการจัดทำสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น ส่วนอีก ร้อยละ 30 นั้น

ให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยสถานศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาคในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้แล้วของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและธรรมชาติ/ลักษณะของแต่ละกลุ่มสาระ ตลอดจนรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้มาเทียบเคียง ตรวจสอบกับสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นว่า มีครบถ้วน ครอบคลุมและสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด ควรเพิ่มหรือลดในเรื่องใดอีกประมาณร้อยละ 30 โดยจัดทำในลักษณะของรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สนุกสนาน มีความมีคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้น กิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการเรียนรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 2-3) ซึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้นจะประกอบไปด้วยสาระการเรียนรู้ 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ สำหรับสาระการเรียนรู้ดนตรีและนาฏศิลป์ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้สาระละ 2 มาตรฐาน โดยมีรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของการฟังเสียงและสื่อความรู้สึกที่ได้ฟังจากการฟังดนตรีประเภทบรรเลงเดี่ยวและบรรเลงเป็นวง หลักและวิธีการขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยใช้เทคนิคทางดนตรีประสบการณ์และจินตนาการ วิธีการใช้ การดูแลและการเก็บรักษาเครื่องดนตรี หลักการฟังจำแนกดนตรีและบทเพลงประเภทเดี่ยวและประเภทวง องค์ประกอบและหลักการทางดนตรีเกี่ยวกับจังหวะทำนองและลักษณะของดนตรี การสร้างสรรค์งานทางดนตรีในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และในชีวิตประจำวัน ความเป็นมาและวิวัฒนาการของดนตรี

พื้นบ้านดนตรีไทย ดนตรีสากลและนานาชาติ ภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น ดนตรีไทย ดนตรีสากลและ การสืบทอดทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมคดี

สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของเทคนิคการแสดงเบื้องต้น การแสดงออกโดยใช้เรื่องแต่งหรือการแสดงออกจากประสบการณ์ชีวิต รูปแบบการแสดงละครสด รูปแบบการแสดงละครหน้าฉาก ภาษาที่ใช้สื่อสารในการแสดง ภาษาท่า นาฏยศัพท์ การแสดง นาฏศิลป์ไทยอย่างง่าย การแสดงนาฏศิลป์โขน หลักความงามทางนาฏศิลป์ การแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นเมืองและนาฏศิลป์สากล การเป็นผู้ชมที่ดี การแสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมี เหตุผลและสร้างสรรค์ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปรียบเทียบรูปแบบการแสดงประเภทโขน การนำความรู้และประสบการณ์ด้านละครสร้างสรรค์และนาฏศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน การเปรียบเทียบบทบาทของมนุษย์ในครอบครัวกับบทบาทหรือตัวละครที่ พบในการเรียนนาฏศิลป์และละครสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย (กรมวิชาการ, 2545)

ดนตรีและนาฏศิลป์ไทยนับเป็นศิลปะประจำชาติของไทยที่ยังสามารถอนุรักษ์และ สืบทอดได้มาอยู่จนทุกวันนี้ คนไทยทุกคนควรช่วยกันรักษาและให้การสนับสนุน เพื่อให้ศิลปะนี้ คงอยู่สืบไปในอนาคต (สุมิตร เทพวงษ์, 2541, หน้า 1) เพราะดนตรีและนาฏศิลป์ไทยนั้นมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องรวมถึงวัฒนธรรมและมรดกประจำชาติ และยังมีประโยชน์อีกนานับประการ ทั้งประโยชน์ต่อตนเองและประโยชน์ระดับชาติ ประโยชน์สำหรับตนเอง เช่น ช่วยพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย (Physical) เพราะการฝึกการรำร่ายเป็นส่วนหนึ่งของการออกกำลังกาย ทำให้อ่อนวัยดี อายุยืน ทรวดทรงสง่างาม บุคลิกดี สามารถยึดเป็นอาชีพได้ ส่วนคุณค่าทางจิตใจและทัศนคติ (Affective) ช่วยให้มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส กล้าแสดงออก มีความจำและปฏิกิริยาดี ทำให้เป็นผู้มี สุนทรียะในด้านความงามและจริยะ ในเรื่องของความงามความไพเราะ การกล่อมเกล่าจิตใจให้คน ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ให้มีความประพฤติดี ถูกต้อง (วิมลศรี อุปรมย์, มปป., หน้า 2-3) สำหรับประโยชน์ในระดับชาติ เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ และ แสดงออกถึงความเป็นอารยประเทศอีกด้วย นาฏศิลป์เป็นศิลปะที่เกี่ยวข้องกับภาษา ท่าทาง และ ดนตรีและยังรวมศิลปะแขนงอื่น ๆ ไว้ด้วยกันไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏกรรม และ อื่น ๆ ฉะนั้นพฤติกรรมทางด้านนาฏศิลป์ของไทยจึงเป็นพฤติกรรมหล่อหลอมรวมเอาสิ่งที่ดีงามที่ เกี่ยวข้องกับ กาย วาจา ใจ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการแสดงออกถึงความเป็นมนุษย์ที่แตกต่าง ไปจากสัตว์โลกทั้งหลาย (วิมลศรี อุปรมย์, มปป., หน้า 2-3) และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงควรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น ซึ่งจากการศึกษาสภาพชุมชนในพื้นที่ของโรงเรียนบ้านท่าเสา นั้น จะเป็นชุมชนที่มีการประกอบอาชีพทำสวนยางพารา มาช้านาน และมีการเล่นกลองยาวสืบทอดกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งนิยมเล่นกันในงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานทำบุญ งานบวช หรือใช้ในขบวนแห่ต่าง ๆ ซึ่งกลองยาวถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางดนตรีอย่างหนึ่งของไทยที่ทำความภูมิใจมาช้านาน นับตั้งแต่ต้นสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (เรณู โกสินานนท์, 2543) มาในระบะหลังการเล่นกลองยาวจะเหลือเพียงแค่ผู้เล่นที่มีอายุมาก และไม่ค่อยได้รับความสนใจจากคนวัยหนุ่ม ทางโรงเรียนเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์และสืบทอดการเล่นกลองยาวซึ่งเป็นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนเป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าที่ควรถ่ายทอดสู่คนรุ่นปัจจุบัน ประกอบกับโรงเรียนบ้านท่าเสา มีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานการศึกษาให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับสากลภายใต้ความเป็นไทย ตลอดจนทำนุบำรุงดนตรีไทยพื้นบ้าน (กลองยาว) และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน (โรงเรียนบ้านท่าเสา, 2545)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตัดสินใจ ที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สาระดนตรี นาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นการนำเอาสาระในส่วนของภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น คือ การตีกลองยาวและการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองในเรื่องของการประดิษฐ์ท่ารำจากการประกอบอาชีพ กริดยางของคนในชุมชน นำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนของภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น และการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง นำมา กำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและสาหรณนาฏศิลป์ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและรักในท้องถิ่นของตน อีกทั้งยังเป็นการนำเอาภูมิปัญญาด้าน การประกอบอาชีพและการเล่นกลองยาวซึ่งเป็นศิลปะทางด้านดนตรีไทย นับว่าเป็นการนำเอา ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ตลอดจนเป็น การอนุรักษ์ และสืบทอดเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากที่นักเรียนเรียนหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ตามหลักสูตรบูรณาการที่สร้างขึ้นแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย และเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามหลักการของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และระดับ ชั้นอื่นๆ ของโรงเรียนบ้านท่าเสา และโรงเรียนอื่นๆ
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ครูวิชาการ ผู้บริหาร และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4. เป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ที่นำมาพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ เป็นสาระดนตรีนาฏศิลป์และ อาชีพในท้องถิ่น เรื่องภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองและอาชีพทำสวน ยางพารา ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1

อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวน 7 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าเสา จำนวน 1 ห้องเรียน

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2.2 ทักษะในการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2.3 เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ตามหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. ระยะเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอกำหนดความหมายของคำศัพท์เฉพาะบางคำในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง เอกสารที่เป็นแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยปรับจากหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องตามสภาพและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรกับครูและผู้บริหารโรงเรียน และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรได้มาจากสภาพที่แท้จริงและความต้องการของคนในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบํารีดชยาง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ แบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ และแบบวัดเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง โดยผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์ จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง

4. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยวิธีการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหา โดยดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น มี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

5. การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเบื้องต้นและผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบหลักสูตรว่ามีคุณค่าความเหมาะสมความสอดคล้องกันอย่างไร มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพียงพอเพื่อ นำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

6. การประเมินแบบ Puissance Measure (P.M.) หมายถึง การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เพื่อหาคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

7. การบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น หมายถึง การนำเอาสาระของสาระดนตรีสาระนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น ในเรื่องของภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านและการทำสวนยางพารา ผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรบูรณาการและจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบํารีดชยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระดนตรีสาระนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น

เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามหลักสูตร ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องระบำกริดยางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทดสอบผู้เรียน หลังจากจบบทเรียนในหลักสูตร เป็นข้อทดสอบ ปรนัยแบบเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ และอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

9. ทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ หมายถึง ทักษะในการปฏิบัติงานของผู้เรียน เรื่อง ระบำกริดยาง ซึ่งวัดโดยแบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นระดับของการปฏิบัติได้ ซึ่งตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่ใช้วัด ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่าทางประกอบการแสดงได้เหมาะสมกับท่าทางตามธรรมชาติ ปฏิบัติท่าทางในลักษณะท่าทำได้ถูกต้องตามแบบนาฏศิลป์ไทย ออกแบบจังหวะลูกกลองให้สอดคล้องกับท่าทำได้ ตีกลองยาวและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะประกอบการแสดงระบำกริดยางได้ถูกต้อง แสดงความเห็นชื่นชมการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์

10. เจตคติของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ตามหลักสูตรหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์อาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ซึ่งวัดโดยแบบวัดเจตคติ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น